# АНАЛИЗ И ОЦЕНКА
# НА ЗДРАВОСЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА ОТ ДЕТСКИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА УЧЕБНАТА 2024/2025 ГОДИНА

Анализът и оценката на здравословното състояние на децата от детските градини в област Велико Търново за учебната 2024/25 година са изготвени на базата на:

✓ обобщените данни за здравословното състояние на децата в детските градини, изготвени от медицинските специалисти от здравните кабинети в детските заведения въз основа на предоставените им от личните лекари талони от профилактичните прегледи, съгласно Наредба №3 на МЗ за здравните кабинети в детските заведения и училищата (обн. ДВ, бр. 38/2000 г.);

✓ Наредба №8 на МЗ за профилактичните прегледи и диспансеризацията (обн. ДВ, бр. 92/2016 г., посл. изм. ДВ, бр. 21 от 2025 г.);

✓ схемата за анализ на здравословното състояние на децата с приложени таблици (писмо на МЗ №32-00-138 от 06.10.2005 г. и изменения от 06.03.2007 г.).

***I. Обслужван контингент:***

През учебната 2024/2025 година, по данни на Регионално управление на образованието – Велико Търново, детските заведения в област Велико Търново са посещавани от общо **6 421** деца на възраст от 1 до 7 години, от които 2 119 са до 3 години и **4 302** от 3 до 7 години, разпределени в **279** групи. (***Таблица I. 1.)***.

В детските градини, в чиито здравни кабинети работят медицински специалисти, през отчетната година се възпитават **5 509 деца**, от които **с профилактични прегледи са обхванати общо 5 450 деца**, т.е. **98,93%**. (***Таблица I. 2.)***.

В сравнение с предходната учебна година **делът на обхванатите с профилактични прегледи деца е намалял с по-малко от 1% - 0,82%** (2023 г. – 99,75%, 2024 г. – 98,93).

***II. Антропометрични показатели – ръст и телесна маса:***

Оценката на антропометричните показатели е направена на базата на средните стойности (x) и стандартното отклонение (s) на същите по възраст и пол, като се оформят следните групи:

- I група норма (x±1s) – включва деца, чиито показатели са в границите на средната стойност;

- II група разширена норма – включва деца, при които антропометричните показатели са между (x±1s) и (x±2s);

- III група извън нормата – включва деца, чиито антропометрични измервания са под (x-2s) и над (x+2s).

**1. По показателя ръст:**

В **I група норма** попадат по-голямата част от обхванатите с профилактични прегледи деца – **4 516,** което съставлява **82,86%;**

Във **II група разширена норма са 690** от обхванатите деца с профилактични прегледи **(12,66%);**

В **III група извън нормата** са **244 деца,** т.е. **4,48%** от обхванатите с профилактични прегледи деца. В подгрупата **под** (x-2s) са **126 деца (2,31%),** а в подгрупата **над** (x+2s) са **118 деца (2,17%).**

Данните за ръста на децата са представени в ***Таблица II. 1.***

**2. По показателя телесна маса:**

В **I група норма** попадат **4 450 (91,65%)** от обхванатите с профилактични прегледи деца;

Във **II група разширена норма** са **723 (13,27%)** от децата, преминали профилактичен преглед;

В **III група извън нормата** са **277 (5,08%)** от обхванатите с профилактични прегледи деца. В подгрупата **под** (x-2s) са общо **107 деца (1,96%)**, а в подгрупата **над** (x+2s) са **170 деца (3,12%).**

Данните за телесната маса на децата са представени в ***Таблица II. 2.***

Сравнение на разпределението на децата по групи, съобразно относителния дял на антропометричните им показатели (ръст и телесна маса), спрямо предходната учебна 2023/2024 година е показано в ***Приложение 1.***

| ПОКАЗАТЕЛ | | УЧЕБНА ГОДИНА | |
|---|---|---|---|
| | | 2023/2024 | 2024/2025 |
| Ръст | I група норма | 81,81% | 82,86% |
| | II група разширена норма | 14,37% | 12,66% |
| | III група извън нормата | 3,82% | 4,78% |
| Телесна маса | I група норма | 79,57% | 81,65% |
| | II група разширена норма | 15,90% | 13,27% |
| | III група извън нормата | 4,52% | 5,08% |

***Приложение 1.*** **Разпределение на децата, посещаващи детски заведения в област Велико Търново според ръста и телесната маса за последните две учебни години (в %).**

***III. Диспансерно наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2024/2025 година***

Според получените в РЗИ – Велико Търново данни от медицинските специалисти от здравните кабинети на детските градини, в област Велико Търново през 2024 година на диспансерно наблюдение са били **211 деца (3,87%)** от обхванатите с профилактични прегледи, от които **117 момчета и 94 – момичета.**

Структурата на заболяванията сред децата, подлежащи на диспансерно наблюдение за **2024** година е следната:

**1. Болестите на дихателната система** заемат първо място сред заболяванията, довели до диспансеризиране на деца на възраст от 1- до 7-години. От всички деца, диспансеризирани през годината, **71 (33,65%)** страдат от болестите на дихателната система. Най-много в тази група са децата (13) с различни форми на алергичен ринит.

**2.** Второ място сред заболяванията при децата, изискващи диспансерно наблюдение, заемат **инфекциозните и паразитни болести с относителен дял 21,33%**. Всички 45 деца, диспансеризирани в тази група, са с **ентеробиоза**.

**3**. На трето място се нареждат **очните заболявания**. От тях са засегнати **40 деца**, което представлява **18,96%** от всички диспансеризирани деца. Най-голямата подгрупа сред тези 40 деца са 30 деца с „намалено зрение на двете очи“.

**4. Психичните разстройства** заемат четвърто място – **26** диспансеризирани деца (**12,32%**), от които 19 са с генерализирано разстройство в развитието детски аутизъм.

При анализа на диспансерното наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2024/2025 година правят впечатление следните факти:

- Запазва се почти същият относителен дял на диспансеризираните деца, както и през предходната 2023 година – съответно 3,87% за 2024 г. и 4,38% за 2023 г.;

- Запазва се относителният дял на децата със заболявания на дихателната система (през 2023 г. – 34,69% и през 2024 г. – 33,65%);

- Запазва се относителният дял на децата, диспансеризирани с инфекциозни и паразитни заболявания: през 2023 г. – 20,00% и през 2024 г. – 20,85%.

Диспансерното наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2024/2025 година е представено в ***Таблица III.***

***IV. Регистрирани заболявания (само новооткрити заболявания) при профилактичните прегледи на децата през 2024 година (септември – декември) в област Велико Търново.***

С **новооткрити заболявания за годината** са **327 деца, което съставлява 6,00%** от обхванатите с профилактични прегледи общо 5 450 деца.

**Разпределението по възраст на децата с новооткрити заболявания** е, както следва: **от 1 до 3 години – 24 деца (7,34% от всички деца с новооткрити заболявания деца) и от 4 до 7 години – 303 деца (92,66%).**

Най-разпространените новооткрити заболявания сред децата са: **смущения в зрението** (56 деца), **затлъстяване** (52 деца), **бронхиална астма** (47 деца), **пневмония** (40 деца), **хронични заболявания на тонзилите и аденоидните вегетации** (32), **специфично забавяне в развитието** (22) и **алергичен ринит** (21 деца).

В сравнение с 2023 година, относителният дял на децата с новооткрити заболявания, посещаващи детски заведения, се запазва без съществена промяна, съответно: 2023 г. – 5,91% и 2024 г. – 6,00%.

Заболяванията, регистрирани при профилактичните прегледи от личните лекари на децата за 2024 г. са представени на ***Таблица IV.***

## ОБЩИ ИЗВОДИ:

1. **През 2024** година **относителният дял на обхванатите с профилактични прегледи деца**, посещаващи детски заведения в област Велико Търново, се запазва почти същият – 99,75% за 2023 г. и **98,93%** за 2024 г.

2. Данните от направените през 2024 година профилактични прегледи показват, че почти всички деца в областта имат **нормални антропометрични показатели (вкл. и разширена норма)**: за ръст – 95,52% и за телесна маса – 94,92%. В сравнение с предходната учебна година стойностите на двата показателя се запазват почти същите.

3. Относителният дял на диспансеризираните деца се запазва същият какъвто е бил и през предходната година: 4,38% през 2023 г. и **3,87% през 2024 г**. Структурата на болестите сред децата от 1 до 7-годишна възраст, подлежащи на диспансерно наблюдение леко се променя. Болестите на дихателната система отново заемат първо място. Второ и трето място си разменят очните заболявания и паразитните болести. Очните заболявания през 2024 г. преминават от второ на трето място, а паразитните болести – обратно, от трето на второ място.

Прави впечатление непълната корелация на данните за новооткритите заболявания, подлежащи на диспансерно наблюдение и броят на фактически диспансеризираните деца.

## П Р Е П О Р Ъ К И ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА:

<u>Към ръководствата на общините</u>:

1. Осигуряване и поддържане на материално-техническата база на детските заведения в съответствие с нормативната база. Оптимизиране на материално-техническата база – обзавеждане с учебна мебел, съобразена с възрастта и ръста на децата и с оглед профилактика на гръбначните изкривявания.

2. Създаване на условия за осигуряване на здравословно хранене на децата, отговарящо на физиологичните норми и изисквания, в съответствие с: Наредба № 2 на МЗ за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и кухни (обн. ДВ, бр. 28/2013 г.) и Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения.

3. Осигуряване на медицинско обслужване на децата в детските заведения, съгласно Наредба №3 на МЗ за здравните кабинети в детските и учебни заведения (Обн. ДВ, бр. 38 от 2000 г.; изм. ДВ, бр. 83 от 2000 г.).

Към ръководствата на детските заведения:

1. Поддържане на материално-техническата база в детските заведения, в съответствие със санитарно-хигиенните изисквания с цел осигуряване на оптимални условия за растеж и развитие на децата.

2. Осигуряване на хранене на децата, отговарящо на физиологичните норми и изисквания, в съответствие с: Наредба № 2 на МЗ за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и кухни (обн. ДВ, бр. 28/2013 г.) и Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения (обн. ДВ, бр. 65 от 2011 г.).

3. Организиране и провеждане на разнообразни форми на спорт и туризъм с децата.

4. Организиране и провеждане на здравно-образователни дейности с децата и родителите относно рисковите за хроничните незаразни болести фактори – нездравословно хранене, ниска физическа активност, тютюнопушене, злоупотреба с алкохол както и за профилактиката на заразните и паразитни заболявания, съвместно с медицинския специалист в детското заведение.

5. Включване на детските заведения в изпълнението на програми (регионални, национални и международни) за профилактика на болестите и промоция на здравето на децата.

6. Организиране и провеждане на редовни занимания по лечебна физкултура за децата с гръбначни изкривявания и затлъстяване, които да се осъществяват под ръководството на кинезитерапевт или рехабилитатор.

7. Информиране на родителите за необходимостта от предоставяне на данни за проведените профилактични прегледи на децата им.

8. Запознаване на родителите с резултатите за здравословното състояние на децата с цел предприемане на мерки от тяхна страна за осигуряване на здравословно хранене и повишаване на двигателната активност на децата.

Към медицинските специалисти
от здравните кабинети в детските заведения:

1. Организиране и провеждане на профилактични дейности за предотвратяване и ограничаване на рисковите за хроничните незаразни болести фактори в по-късна възраст – нездравословно хранене, ниска физическа активност и други.

2. Участие в изработването на дневния режим на сън, хранене и занимания на децата, съобразно възрастта им.

3. Участие в изготвянето на седмичните менюта и контрол по спазване на изискванията за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 7 години, съгласно: Наредба № 2 на МЗ за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и кухни (обн. ДВ, бр. 28/2013 г.) и Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения (обн. ДВ, бр. 65 от 2011 г.).

4. Участие в организиране и провеждане на здравно-образователни дейности с децата и родителите относно рисковите за хроничните незаразни болести фактори – нездравословно хранене, ниска физическа активност, тютюнопушене, злоупотреба с алкохол както и за профилактиката на заразните и паразитни заболявания.

5. Участие в подготовката и провеждането на различни форми на отдих и туризъм сред децата.

6. Съдействие при включване на децата с гръбначни изкривявания и със затлъстяване в групи по лечебна физкултура и при провеждане на заниманията.

7. Съдействие при изпълнението на действащи програми (регионални, национални и международни) за профилактика на болестите и промоция на здравето на децата.

8. Участие в провеждането на профилактични и противоепидемични дейности за предотвратяване възникването и ограничаване на разпространението на заразни и паразитни заболявания в детските заведения.

9. Осъществяване на контрол върху текущото хигиенно състояние на детското заведение.

10. Активно събиране от родителите на данните за проведените от ОПЛ профилактични прегледи на децата им.

11. Участие в срещи за запознаване на родителите с резултатите за здравословното състояние на децата.